

PELS RIJCKEN MAGAZINE

VOORWOORD

COLUMN

ADVIESFUNCTIE

DE ZAAK CHEMOURS

RECENTE PUBLICATIES

***“Duidelijkheid
en lef voor
scherp advies”***

Bert Verheij-van Belle
Gemeente Advocaten
Rotterdam



VOORWOORD

In deze editie van ons eMagazine beschrijft onder andere advocaat Edward Brans zijn advocatuurlijke bijstand aan vier gemeenten in 'de zaak Chemours'. Met een toelichting op de Adviesfunctie verantwoord datagebruik vertellen Marte van Graafeiland en Jeroen Naves hoe zij diverse overheden adviseren bij vraagstukken rond het omgaan met data. In een interview licht gemeenteadvocaat Bert Verheij-van Belle toe welke uitdagingen hij tegenkomt in zijn gemeentepraktijk en hoe ons kantoor de gemeente daarin ondersteunt.

Met ons advocatuurlijke werk voor andere cliënten dan de Staat, zoals overheden, instellingen en bedrijven houden we een brede blik op de juridische praktijk. We zien bijvoorbeeld bij gemeenten direct het effect op de uitvoering van wet- en regelgeving zoals dat op nationaal niveau tot stand komt. Dat biedt een waardevol inzicht waar de overheid als geheel van profiteert.

Het belang van die bredere blik spreekt ook uit de column van landsadvocaat Reimer Veldhuis die in dit eMagazine zijn ervaringen bij de Hackathon van de Universiteit Utrecht deelt. Hij sprak er met studenten over zijn ervaringen uit de praktijk. Wat mij als bestuursvoorzitter ook ter harte gaat, is zijn observatie over de studenten en hun zorgen over de toekomst. Hun maatschappelijke betrokkenheid is herkenbaar en werkt aanstekelijk tegelijk.

Met dit soort bijdragen aan wetenschappelijke instellingen via kantoorgenoten blijven we ook die bredere blik zoeken. De recente toestroom van werkstudenten en advo-

caat-stagiairs van diverse achtergronden naar ons kantoor is daarbij bemoedigend en we investeren er welbewust in. De diversiteit in gezichtspunten door de inhoud van ons werk en de mensen met wie we samen Pels Rijcken vormen, maakt dat we de beste advocatuurlijke bijstand aan onze cliënten kunnen blijven bieden in onze complexe samenleving die continu verandert.

Ik wens u veel leesplezier!

Sandra van Heukelom-Verhage
Bestuursvoorzitter Pels Rijcken





Uit de landspraktijk

Het was heerlijk om weer te midden van eerstejaarsstudenten te zijn en op een prachtige locatie! Ik was bij de Hackathon het Departement Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Utrecht, gehouden in de Jacobikerkerk. Duizend jonge geesten die ik mocht toespreken over macht en tegenmacht, de trias politica en het belang van de democratische rechtsstaat.

De opdracht voor de studenten: schrijf een preambule voor onze Grondwet. Druk daarin uit tegen de achtergrond van welke waarden de Grondwet voortaan moet worden gelezen. Mijn taak was de studenten te inspireren vanuit de rechtspraktijk. Het dwong mij terug te keren naar de beleavingswereld van een eerstejaars en te bedenken hoe mijn leven er toen uitzag. De toekomst lag open, alles was mogelijk en dat ik ooit landsadvocaat zou worden, was niet in me opgekomen. Ik studeerde vooral Geschiedenis. Met Rechten begon ik toen pas net omdat mij ook dat leuk leek.

Die zorgeloosheid, dat is bij deze generatie wel veranderd. Al in het eerste jaar hebben ze kopzorgen over hun carrièrekansen. Hopelijk nemen ze mijn advies ter harte vooral te doen waar je hart ligt en daar dan goed in te worden. Die ene pakkende scriptie of ervaring maakt het verschil, niet een ellenlange lijst met stages, bijbanen en bestuursfuncties. Met de belofte dat wij dáár vooral naar kijken, mocht je bij ons willen werken.

Wat ik toen al wel deelde met deze generatie is maatschappelijke betrokkenheid. Gezien de tijd legde ik voor welke zaak ze wilden dat ik zou bespreken. Er gingen slechts een paar handen omhoog bij de zaak van de Avondklok, hoewel zij daardoor juist persoonlijk waren geraakt. Massaal vlogen de handen omhoog voor de zaak van de F-35, die draait om leed bij medemensen verder weg en om buitenlandse politiek en nationale veiligheid. Ik heb hen geprobeerd uit te leggen dat juist in die zaak de vraag speelt waar de knoop moet worden doorgehakt: in de rechtszaal of in het kabinet en de Tweede Kamer? De trias politica in de praktijk.

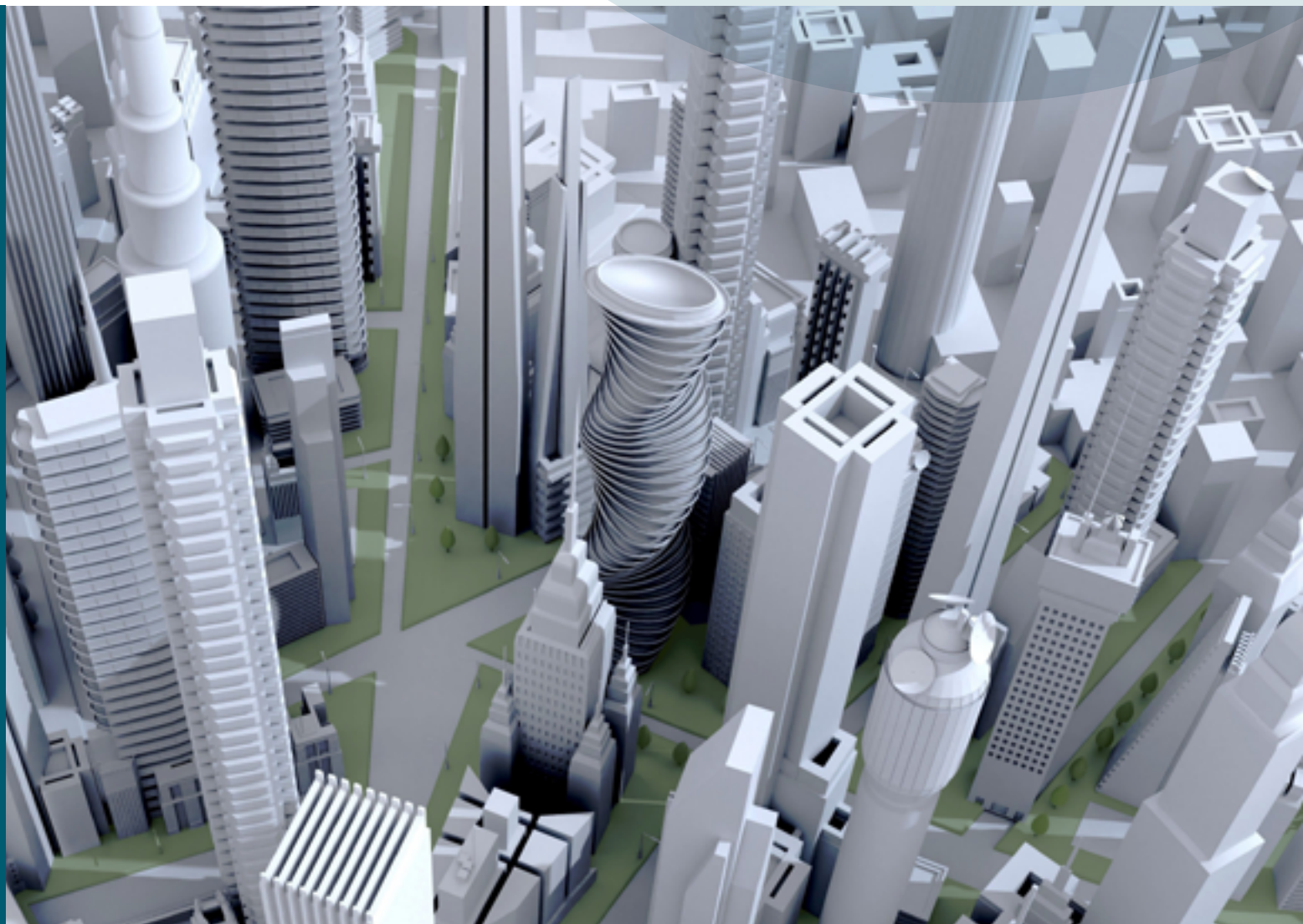
Als landsadvocaat adviseer ik de Staat over wat juridisch wél en niet kan. Over de begaanbare paden dus, zoals de spreker na mij, directeur Constitutionele Zaken en Wetgeving bij BZK, Wytze van der Woude, het verwoordde. Het is aan de politiek om oplossingen te bedenken en te bepalen waar we moeten uitkomen. De Grondwet uit 1815 geeft daarvoor de nodige richting-aanwijzers en het is de kunst die grondbeginselen levend te houden in de verdere toekomst. Daarover maak ik me bij deze generatie aankomende juristen in ieder geval allerm minst zorgen.

REIMER VELDHUIS



Adviesfunctie

Openbaar knooppunt van data-oplossingen



Met bijna 18 miljoen inwoners en ruim drie miljoen bedrijven hebben Nederlandse overheden met een toenemende stroom aan data te maken. Maar waar mag die data precies voor worden gebruikt? Wat is toelaatbaar? De Adviesfunctie verantwoord datagebruik geeft antwoord, onder meer met hulp van advocaten Marte van Graafeiland en Jeroen Naves.

‘Zo ontwikkelen gemeenten 3D-versies van hun omgeving voor allerlei toepassingen op gebied van toezicht, handhaving en vergunningverlening. “Stel je doet dat ook op hoog detailniveau voor bijvoorbeeld een onder architectuur gebouwd pand of brug. Dat roept de vraag op of je met deze zogenoemde digital twins dan inbreuk maakt op het auteursrecht van de architect.”

De steeds verdergaande digitalisering van de samenleving en daarmee ook de overheid, is een gegeven. De ontwikkelingen gaan snel, zoals de technische mogelijkheden, introductie van nieuwe wet- en regelgeving, jurisprudentie en de maatschappelijke, ethische antwoorden op vragen rond wenselijkheid van die ontwikkelingen. Het is een uitdaging om daarover het overzicht te houden.

EXPERTTEAM

“Bij de Adviesfunctie is een knooppunt aan het ontstaan waar zichtbaar wordt met welke juridische vragen overheden worstelen bij het gebruik van data en de oplossingsrichtingen”, zeggen advocaten Marte van Graafeiland (gespecialiseerd in privacyrecht) en Jeroen Naves (gespecialiseerd in techniek en recht). Zij zijn bij de meeste adviesvragen betrokken die binnenkomen bij de Adviesfunctie en die naar hen worden doorgezet voor een eerste juridische analyse. Pels Rijcken is een van de vaste samenwerkingspartners van de Adviesfunctie.

VAN PILOT NAAR VAST

Eind 2021 is het ministerie van BZK gestart met de pilot Adviesfunctie verantwoord datagebruik, die naast juridische specialisten van Pels Rijcken, ook wordt bemand door consultants van Highberg. De pilot vloeiende voort uit de Interbestuurlijke Datastrategie waarin is voorgesteld om een loket te creëren voor overheidsorganisaties die bij het gebruik van data vastlopen vanwege onzekerheid over juridische, ethische en technische vraagstukken. De Adviesfunctie is sinds 2023 geen pilot meer en geeft op dit moment mede invulling aan de Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren.

“Het is in een paar jaar snel gegroeid. Ik ben er bijna dagelijks wel mee bezig. De meeste datavraagstukken van de overheid kennen privacyaspecten”, zegt Van Graafeiland. “De overheid verzamelt, net als iedere organisatie, veel data waaronder persoonsgegevens. Maar het combineren en delen daarvan tussen overheidsorganisaties is niet vanzelfsprekend en stuit soms op belemmeringen.”

DOORBRAAK

Dat er een belemmering is, wil nog niet zeggen dat het ook niet kan of wenselijk is. “Samen met de betrokken bestuursorganen gaan wij op zoek naar mogelijkheden voor maatschappelijk verantwoorde oplossingen. Soms zijn dat echte doorbraken. Binnen bestaande wetgeving is al veel mogelijk, mits je weet hoe je dat verantwoord doet”, vult Naves aan. Voor wie daar het fijne van wil weten: alle [rapporten](#) met adviezen worden openbaar gemaakt. Een van de doelen van de Adviesfunc-

tie is rode draden signaleren en opgedane kennis delen, zodat alle betrokken overheden daarvan kunnen profiteren.

Van Graafeiland: “Op dit moment ontstaan veel vragen vanuit de behoefte aan zogenoemde proactieve dienstverlening. Kun je dan ook data combineren en onder welke voorwaarden? Een complex, maar maatschappelijk relevant vraagstuk.”

TOENEMENDE DIGITALISERING

De toegenomen digitalisering in de ruimtelijke omgeving is eveneens een bron van nieuwe vragen. Zo ontwikkelen gemeenten 3D-versies van hun omgeving voor allerlei toepassingen op gebied van toezicht, handhaving en vergunningverlening. “Stel je doet dat ook op hoog detailniveau voor bijvoorbeeld een onder architectuur gebouwd pand of brug. Dat roept de vraag op of je met deze zogenoemde digital twins dan inbreuk maakt op het auteursrecht van de architect en dat is inderdaad niet uit te sluiten”, voegt Naves er maar meteen aan toe. “We doen dan voorstellen, zoals de aanpassing van het detailniveau.”

HANDHAVING

Ander voorbeeld is de inzet van camera’s in de publieke ruimte, waarmee bijvoorbeeld gemeenten beelden verzamelen. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) vroeg zich bijvoorbeeld af in hoeverre de camerabeelden gebruikt kunnen worden om vervoer van gevaarlijke stoffen te monitoren. Van Graafeiland: “Het korte antwoord is dat onder voorwaarden en als er sprake is van gericht onderzoek, dat mogelijk is. Maar dan is het goed om die exacte voorwaarden te weten als ILT en gemeenten.”

De Adviesfunctie heeft de afgelopen jaren meerdere overheden geadviseerd bij uiteenlopende datavraagstukken (use cases). In mei van dit jaar verscheen een evaluatie daarvan. Eind 2023 zijn in totaal negen use cases afgerond, waarvan vier in 2023, acht use cases waren nog in behandeling, waarvan drie in de afrondende fase en er zaten vier use cases in de pijplijn.

Naves: “Het rapport doet diverse aanbevelingen. Wij constateren dat het vaak om omvangrijke adviesvragen gaat, met een relatief lange doorlooptijd. Dat komt ook omdat de vraagstukken vrij groen binnenkomen en dat de betrokkenen tijd nodig hebben om ze scherp te stellen. Dat is ook wel inherent aan het onderwerp. Naar verwachting zal dit door ervaring en aangepaste werkwijzen wel sneller kunnen in de toekomst. Andere ontwikkeling is dat we ook knelpunten signaleren waarvoor nog geen juridische oplossing mogelijk is.”

“Wij zijn erg tevreden dat we onze onderzoeksvraag hebben ingediend als use case voor de pilot ‘adviesfunctie verantwoord datagebruik’, omdat het eindadvies ons van goed onderbouwde input en juridische context heeft voorzien om onze interne richtlijn te herzien.”

Miriam de Haas-Nagler, verzekeringsarts en directie adviseur UWV

MELD JE AAN

Van Graafeiland en Naves zien dat steeds meer bestuursorganen tegen datavraagstukken aanlopen, maar zich daar dan niet altijd mee melden. Naves: “Mogelijk schuilt er ook onbekendheid met de Adviesfunctie in. Onder meer reden waarom we de Adviesfunctie waar mogelijk onder de aandacht brengen. Mijn advies aan overheden: kijk vooral eens naar de oplossingen die er zijn gekomen en als dat geen passende antwoord biedt, dien een aanvraag in.”



Marte van Graafeiland



Jeroen Naves

Bestuursorganen kunnen vrijblijvend een aanvraag doen bij de Realisatie Interbestuurlijke Datastrategie (IBDS). Het advies wordt aangeboden en bekostigd vanuit de Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren van het Rijk. Kijk voor de algemene criteria en voorwaarden op realisatieibds.nl. Na een melding gebeurt er op hoofdlijnen het volgende:

1

Intake met specialisten

Uitwerken van het eventuele nodige ‘huiswerk’ voor de aanvragende partij(en).

2

Plan van aanpak

Opstellen van een plan van aanpak waarin de adviesvraag staat en de benodigde tijdsinvestering van inzet van experts.

3

Toetsing

Toetsing van het plan van aanpak door de Begeleidingscommissie, met daarin vertegenwoordigers vanuit het Rijk, uitvoeringsinstanties en decentrale overheden.

4

Onderzoek, advies en publicatie

Onderzoek, advies en publicatie van het rapport. Alle adviezen worden openbaar gemaakt, zodat zoveel mogelijk overheden ervan kunnen leren.

DE ZAAK Chemours

CIVIELRECHTELIJKE AANPAK VOOR PUBLIEK BELANG

Met de betekening van een dagvaarding op 22 april 2021 startten vier gemeenten een civiele procedure tegen de bedrijven Chemours en Du Pont (en Corteva). De eis: vergoeding van schade door de depositie van zeer gevaarlijke stoffen (PFAS) op eigendommen van de gemeenten. Alleen al het tussenvonnis van september 2023 zorgt ervoor dat overheden zoals andere gemeenten nu sterker staan in hun aanpak van vervuilers in de omgeving, zegt advocaat Edward Brans.

IMPACT

Een jaar na dat tussenvonnis, dat vrijwel alle klassieke leerstukken rond het milieuaansprakelijkheidsrecht raakt, moet de juridische en materiële impact nog steeds echt landen binnen overheid en bedrijfsleven, is Brans' indruk. Hij is naast advocaat bij Pels Rijcken tevens bijzonder hoogleraar Duurzaamheid en Milieuaansprakelijkheid aan de Universiteit Utrecht. “Het vonnis biedt veel aanknopingspunten om op te treden tegen de lokale vervuiling door industriële processen. Gemeenten hebben meer civielrechtelijke middelen om in te zetten dan ze vaak denken.”

Het was rond 2018 dat de vier gemeenten Dordrecht, Papendrecht, Sliedrecht en Molenlanden bij Pels Rijcken aanklopten voor hulp. Wat volgde was een intensieve periode van overleg, jurisprudentie-onderzoek, onderzoek naar de aanwezigheid van kennis over het gevaar van PFAS (PFOA en GenX) bij Chemours en Du Pont en niet in de laatste plaats ook technisch onderzoek naar de verspreiding van de verontreiniging over de gemeenten. “Het is een van de grootste zaken in mijn loopbaan geworden en nog steeds ben ik er wekelijks mee bezig.

Er waren lange periodes dat collega Katrien Winterink, Mathijs Peters en ik hier voltijd aan werkten. Terwijl ik dit vertel kom ik ook net weer terug van een overleg in Dordrecht over deze zaak.”

INBREUK OP EIGENDOMSRECHT

De grondslag voor de vorderingen van de gemeenten was onder meer de risicoaansprakelijkheid voor gevaarlijke stoffen (artikel 6:175 BW) en onrechtmatige daad (artikel 6:162 BW). In het tussenvonnis van 27 september 2023 stelde de rechtbank Rotterdam, dat voortbouwde op een tussenvonnis een jaar eerder, de gemeenten op een aantal fundamentele punten in het gelijk. Zo concludeert de rechtbank onder meer:

“Los van de vraag of Chemours c.s. door hun emissies naar de lucht een onrechtmatige daad hebben gepleegd, zijn zij aansprakelijk voor de kosten van het verwijderen van door hen uitgestoten en vervolgens op percelen van de Gemeenten neergeslagen PFOA en GenX-deeltjes als die naar objectieve normen een inbreuk op hun eigendomsrechten maken.”

Volgens Brans schuilt er juist achter dit deel van de uitspraak een belangrijk juridisch uitgangspunt. “Een fabrikant zoals Chemours, dat schadelijke stoffen uitstoot, is aansprakelijk voor bijvoorbeeld de kosten van verwijdering van hetgeen vanwege die uitstoot neerslaat op de grond en terecht komt in sloten en bermen van de overheid; in dit geval de vier gemeenten. Het is een inbreuk op hun eigendomsrecht. Dat staat nog helemaal los van de vraag of er schade is veroorzaakt aan bijvoorbeeld gebouwen of personen. De rechtbank volgt hiermee ons beroep op de omgevallen boom-jurisprudentie. Op de eigenaar rust een verwijderingsplicht. Het biedt een concreet en nieuw handvat als het gaat om de aanpak van uitstoot”, legt Brans uit.

Per- en polyfluoralkylstoffen (PFAS) zijn chemische stoffen die door de mens zijn gemaakt. Voorbeelden zijn PFOA en GenX, zoals die door Du Pont en Chemours in Dordrecht zijn en worden uitgestoten. PFAS kunnen een negatief effect hebben op het milieu en de gezondheid. Onder meer in 2018 bracht het Expertisecentrum PFAS een onderzoek uit waaruit bleek dat in de omgeving van Dordrecht verhoogde concentraties van deze stoffen werden aangetroffen. Ander onderzoek toonde aan dat de in enkele moestuinen aangetroffen gehalten zodanig waren dat de door het RIVM gehanteerde grenswaarden werden overschreden. De gemeenten vonden dat Chemours geen verantwoordelijkheid nam en te weinig deed om het probleem aan te pakken.



Het kaartje geeft met gele contouren negen clusters aan waar bemonstering van gewassen plaatsvond. Dat is gebeurd om na te gaan waar de door Chemours geëmitteerde PFOA (PFAS) is neergeslagen. De groene gebieden binnen de clusters zijn de locaties van moestuincomplexen. Een van de clusters ligt op een grotere afstand van Chemours en benedenwinds en diende als referentielocatie.

UITSTOTERS AANSPRAKELIJK

Naast de overige omstandigheden van het geval, waarover hierna meer, zijn dit ook voor andere overheden waardevolle algemene aanknopingspunten, schetst hij. “Andere uitstoters waarvan je als grondeigenaar, dus ook een overheid, kunt aantonen dat deze de oorzaak zijn van de verontreiniging van jouw grond, kun je ook aansprakelijk houden voor de reiniging van de grond, en overigens ook voor de waardevermindering die hierdoor kan ontstaan. Het is daarbij niet altijd nodig dat de vervuiler ook aantoonbaar honderd procent van de vervuiling heeft veroorzaakt. Zolang je, bijvoorbeeld op basis van grondmonsters en modelberekeningen, kunt aantonen dat in ieder geval een deel van de stoffen uit de betreffende bron op jouw grond is beland. Ik krijg hier steeds meer vragen over van gemeenten. Of ze daar niet ook iets mee kunnen.”

Het vonnis krijgt voor de betreffende vier gemeenten inmiddels concrete uitwerking. Zo is er in juli 2024 een intentieovereenkomst gesloten met Chemours. Er wordt gestart met pilots als onderdeel van een programma voor het herstel van met PFAS verontreinigde moestuinen. Onderzoek naar de aanpak van de Merwedepas om daar het zwemmen weer mogelijk te maken, is ook deel van de afspraken. En wellicht komt er een fonds waaruit onder meer saneringen worden gefinancierd en andere inspanningen van de gemeenten om met de veroorzaakte PFAS-verontreiniging om te gaan. “Ondertussen loopt de procedure nog. Zo heeft de rechtbank de gemeente gevraagd zodanige informatie aan te leveren waar-

uit volgt dat Du Pont en Chemours ook na maart 1998 hebben nagelaten de overheid goed te informeren over de risico's die zijn verbonden aan de emissie van PFOA.”

HANDHAVING MOGELIJK

In de berichtgeving over het tussenvonnis uit 2023 valt op dat daarin vooral aandacht is voor de vaststelling van de rechtbank dat Chemours/De Pont de overheid tot in ieder geval maart 1998 onvoldoende informeerde over de risico's van PFOA. Een beroep op vrijwaring van aansprakelijkheid omdat de overheid een vergunning verleende, hield alleen al daarom geen stand, zo oordeelde de rechtbank. Daarnaast verweerde Chemours zich met een beroep op de doorkruisingsleer. Voor de gemeenten zouden, eenvoudig gezegd, geen civiele rechtsmiddelen openstaan omdat er afdoende bestuursrechtelijke middelen zouden zijn.

Brans: “Een dergelijk verweer zie je door de jaren heen vaker in geval van het aanspreken van bedrijven die schadelijke stoffen uitstoten. De rechter oordeelde echter in vervolg op de vastgestelde aantasting van eigendomsrecht dat er in een bestuursrechtelijke procedure geen verklaringen voor recht of schadevergoedingen kunnen worden gevorderd. Dit is een tweede pijler onder de uitspraak en minstens zo belangrijk. Bij veel overheden is er met name aandacht voor bestuursrechtelijke middelen en handhaving. De handhaving is daarop gericht, terwijl er dus wel degelijk civielrechtelijke middelen mogelijk zijn.”

Edward Brans



Katrien Winterink



Mathijs Peters



Het interview: BERT VERHEIJ-VAN BELLE

Duidelijkheid en lef voor scherp advies

Bij de gemeente Rotterdam zijn de advocaten in dienstbetrekking samen met de advocaten van Pels Rijcken de 'huisadvocaat'. "Voor onze gemeente werkt dat goed. Juist door deze samenwerking bieden we extra scherp juridisch advies", zegt advocaat en teamleider mr. Bert Verheij-van Belle van de Gemeente Advocaten Rotterdam.

Wie bij de Nederlandse orde van advocaten zoekt op 'gemeente' onder 'kantoren', treft 19 gemeenten die eigen advocaten in dienst hebben. De gemeente Rotterdam spant (samen met Amsterdam) qua omvang de kroon met dertien advocaten. "We krijgen regelmatig het verzoek om eens uit te leggen hoe we dat hier georganiseerd hebben", zegt Verheij-van Belle.

Volle breedte

Vanwege haar omvang heeft Rotterdam als grote stad in absolute zin met veel juridische kwesties te maken. Omdat de gemeente niet voor elk wisselstuk een extern advocatenkantoor wilde inhuren, werd jaren geleden besloten om een team met advocaten in dienstbetrekking op te zetten. Het team groeide naar dertien advocaten en is verder ontwikkeld. De in huis gevestigde advocaten adviseren en procederen nu in de volle breedte, ook in complexe kwesties. De gemeente Rotterdam heeft daarnaast behoefte aan dienstverlening door externe advocaten.

Verheij-van Belle legt uit: "Ons team bestaat hoofdzakelijk uit advocaten met een civielrechtelijke achtergrond en bestaat uit specialisten. De mix van specialisaties is zo goed mogelijk afgestemd op de behoefte van de gemeente. We werken daarnaast, en inmiddels ook al vele jaren, samen met Pels Rijcken op basis van aanbesteding van advocatuurlijke diensten. De samenwerking met Pels Rijcken is goed. Specifiek voor ons interne advocatenteam heeft het een meerwaarde dat ook confraterneel kan worden overlegd, op dossierniveau, maar ook breder. Je kunt samen het kritische gesprek net wat makkelijker voeren en dat biedt Pels Rijcken-advocaten soms een diepgaander inzicht in een dossier, maar ook in hoe de gemeente werkt."

Scherpte in adviesvraag

Het team van Verheij-van Belle is daarin niet alleen adviseur over inhoudelijke kwesties, maar ook voor de inzet van advocaten van Pels Rijcken. "Als de gemeente Pels Rijcken wil inschakelen, is daarvoor een akkoord nodig vanuit het interne advocatenteam. Daarvoor is een meldpunt ingericht: het meldpunt advocatuur. Een aanvraag voor inschakeling van Pels Rijcken wordt goedgekeurd als er intern geen expertise of capaciteit is om een kwestie op te pakken. Verder ondersteunt het meldpunt advocatuur bij het verscherpen van adviesvragen."

Niet alleen de specialistische expertise van de Pels Rijcken-confrères, maar ook de omvang van het externe kantoor is nodig. "Soms is er een zaak waar je bijvoorbeeld vijf advocaten voor nodig hebt. Dat kunnen we binnen ons team niet opvangen. Hetzelfde geldt voor zeer arbeidsintensief werk van het opzoeken van jurisprudentie. Er werken bij ons geen advocaat-stagiairs om dergelijke tijdrovende klussen op te pakken."

Specialisten

Een van de specialismen die momenteel steeds meer aandacht vraagt, betreft kwesties op het gebied van gegevensuitwisseling en ICT, bij Pels Rijcken samengebracht in de sectie Innovation, Privacy and Technology (IP&T). Daarnaast zijn de dit jaar in werking getreden Omgevingswet en de ontwikkelingen in het bestuursrecht, zoals de Wet versterking waarborgfunctie Awb belangrijke onderwerpen voor de gemeente.

"Rotterdam is een bouwende stad en we hebben veel mooie en grote evenementen, zoals recent bijvoorbeeld de Grand Départ van Tour de France Femmes. Dat alles leidt

tot veel adviesvragen. De uitdaging is om als adviseur een echte bijdrage te leveren aan het verder brengen van projecten, maar daarbij nooit de rechtmatigheid uit het oog te verliezen." De adviseur moet zich steeds afvragen waaraan de cliënt behoefte heeft en waarvoor het gevraagde advies dient, zegt hij. "In Rotterdam wordt directheid in de advisering meestal gewaardeerd: moeten we links of rechts, is het a of b? Dit terwijl op een juridische vraag zelden een zwart/wit antwoord te geven is. Het echte adviestalent komt dan boven. Zo kun je in een samenvatting van stukken zonder veel mitsen en maren zeggen waar het op staat, in de trant van: 'als ik u was, zou ik ...' en dan in de onderbouwing het verder toelichten en de nuance toevoegen."

Samen optrekken

Bij juridische kwesties met grotere maatschappelijke en politiek-bestuurlijke impact, trekken de advocaten van binnen en buiten het gemeentehuis nauw samen op. In de advisering komt soms het invulling geven aan de advocatuurlijke kernwaarde van onafhankelijkheid op tafel, zegt Verheij-van Belle. "Voor ons als advocaten in dienstbetrekking geldt die kernwaarde net zo goed, en dat is nog eens extra geborgd in een professioneel statuut. Dat is niet voor alle collega's bekend en vanzelfsprekend. En vanuit die onafhankelijke positie, is het in het belang van de rechtsstaat dat wij als advocaten de overheid er duidelijk op wijzen wanneer een bepaald beleidsvoornemen wel kan, eventueel via een andere weg, maar ook als het juridisch niet kan, moet je dat zeggen. Dat vereist lef en handigheid. Het is dan prettig om samen op te trekken met de advocaten van Pels Rijcken en elkaar daarin te steunen en te helpen."



RECENTE publicaties



Vakliteratuur

Onze advocaten schrijven regelmatig artikelen voor de vakliteratuur over gerechtelijke uitspraken en andere juridische ontwikkelingen. Hieronder een selectie van de artikelen uit afgelopen kwartaal. Je vindt alle publicaties ook op pelsrijcken.nl/kennis.

Het Nederlands Tijdschrift voor Bestuursrecht (NTB):

[Publicatie NTB kroniek Overheidsaansprakelijkheid - eerste helft 2024](#). De auteurs Irene van der Heijden, Jelmer Procee en Thijs Franssen bespreken in deze kroniek Overheidsaansprakelijkheid over de periode van 1 januari 2024 tot 1 juli 2024 de ontwikkelingen op het gebied van de onrechtmatige en rechtmatige overheidsdaad.

Uitgeverij Den Hollander:

In de [Kroniek Toezicht en Handhaving](#) brengen de auteurs Arian de Heer, Arnoud Boorsma, Josanne Waalkens en Marlies Koppenol verslag uit van de ontwikkelingen in het bestuursrecht, zoals op gebied van toetsing van het optreden van de financiële toezichthouders.

Lexology:

Jotte Mulder, Floor van der Lecq and Willem Heemskerk leverden het Nederlandse hoofdstuk voor de 2025 editie van Getting the Deal Through - [Private Antitrust Litigation guide](#). Het hoofdstuk bevat inzichten in onder meer antitrustgeschillen, Nederlands beleid en ervaringen bij Nederlandse autoriteiten.



Op 7 november vindt het [ImpactFest](#) plaats in Den Haag, een evenement van ImpactCity Den Haag. Pels Rijcken is een van de partners.

We maken er bekend wie er dit jaar in aanmerking komt voor een financiële bijdrage vanuit ons [Access to Justice Fonds](#).

Daarmee stimuleren we ideeën en projecten die de toegang tot het recht bevorderen. In een speciale editie van ons eMagazine, dat verschijnt in de week van 7 november, vertellen we meer over de vijf genomineerden van dit jaar.

Op 7 en 8 november is er het jaarlijkse [Fraude Film Festival](#), waar tal van ketenpartners zoals banken, overheden, accountantskantoren, advocatuur, zoals ons kantoor, politie en justitie aan meewerken.

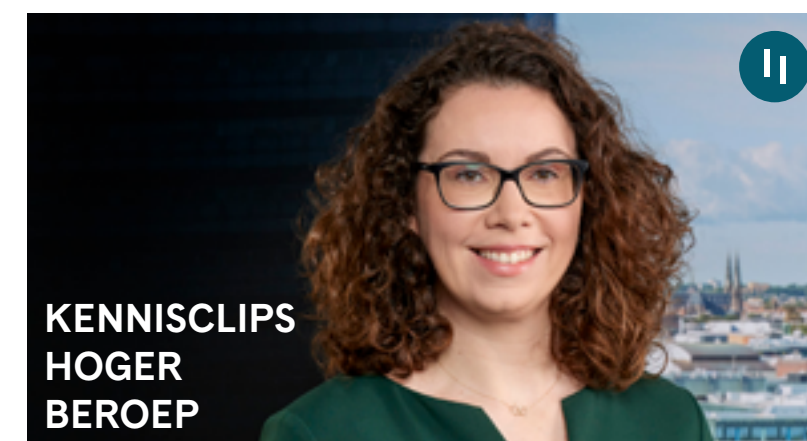
Vaknieuws

Bij de Universiteit van Utrecht werd voor de tweede keer een Hackathon georganiseerd voor eerstejaarsstudenten Rechtsgeleerdheid. Ook wij droegen daaraan bij. Lees [hier](#) het verslag.

Juridische blogs

Elke week publiceren onze advocaten juridische analyses, doen zij verslag van nieuwe juridische ontwikkelingen en bieden zij handreikingen voor de juridische praktijk. Dat doen ze in de vorm van [blogs](#) en [vlogs](#), zoals het bekende Cassatievlog. Sinds kort breiden we dat uit met Kennisclips Hoger Beroep, een serie van zeventien korte video's over het civiele hoger beroep.

Klik [hier](#) voor de eerste aflevering van de kennisclip over de Aard van het hoger beroep.



Dit eMagazine per mail ontvangen?

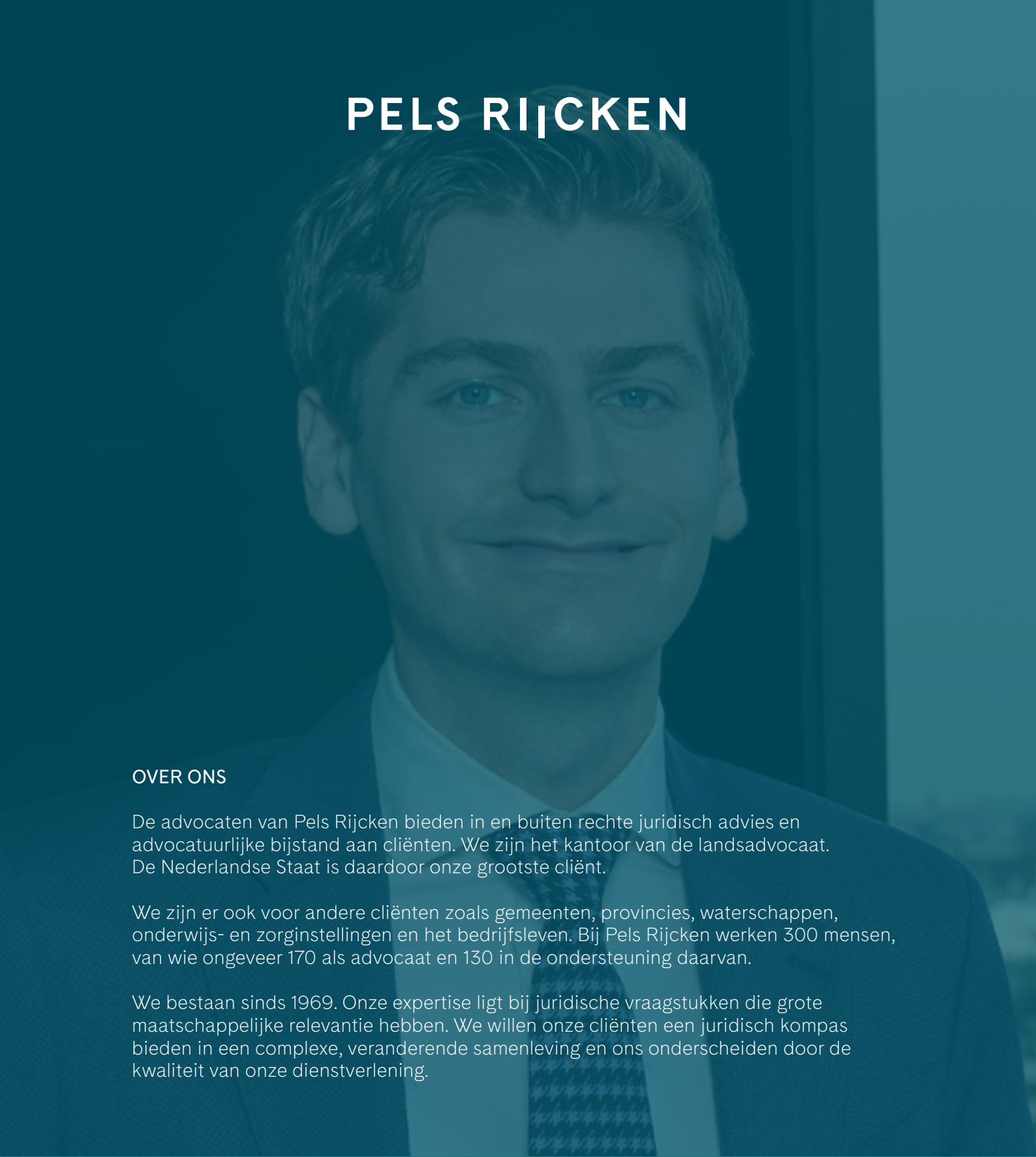
Abonneer je via onderstaande button!

Heb je suggesties, tips voor verhalen of ideeën mail ze naar: pers@pelsrijcken.nl.

Abonneer



PELS RIJCKEN



OVER ONS

De advocaten van Pels Rijcken bieden in en buiten rechte juridisch advies en advocatuurlijke bijstand aan cliënten. We zijn het kantoor van de landsadvocaat. De Nederlandse Staat is daardoor onze grootste cliënt.

We zijn er ook voor andere cliënten zoals gemeenten, provincies, waterschappen, onderwijs- en zorginstellingen en het bedrijfsleven. Bij Pels Rijcken werken 300 mensen, van wie ongeveer 170 als advocaat en 130 in de ondersteuning daarvan.

We bestaan sinds 1969. Onze expertise ligt bij juridische vraagstukken die grote maatschappelijke relevantie hebben. We willen onze cliënten een juridisch kompas bieden in een complexe, veranderende samenleving en ons onderscheiden door de kwaliteit van onze dienstverlening.

T: +31 70 515 3000
E: info@pelsrijcken.nl

pelsrijcken.nl

New Babylon
Bezuidenhoutseweg 57
2594 AC Den Haag